

יהושע לוינסון
הסיפור שלא סופר
אמנות הסיפור המקראי המורחב במדרשי חז"ל

יהושע לוינסון

הסיפור שלא סופר

אמנות הסיפור המקראי המורחב
במדרשי חז"ל

הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים

יצא לאור בסיוע

קרן צ'רלס וולפסון, המכון למדעי היהדות, האוניברסיטה העברית בירושלים
קרן אריה (ליאו) לובין להנצחת הוריו ליליאן ומשה לובין ז"ל
קרן קורט

עריכת לשון: טלי בן-יהודה

ההפצה: הוצאת מאגנס

ת"ד 39099, ירושלים 91390, טל' 02-6586659, פקס' 02-5633370
דוא"ל magnes@huji.ac.il, אינטרנט www.magnespess.huji.ac.il

©

כל הזכויות שמורות
להוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס
האוניברסיטה העברית
ירושלים תשס"ה

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם,
לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט
בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני
או אחר כל חלק שהוא מהחומר שבספר זה.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה
אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

מסת"ב 7-206-493-965 ISBN

נדפס בישראל
סדר ועימוד: א.מ.ן בע"מ, ירושלים

תוכן העניינים

ז	פתח דבר
1	מבוא
	פואטיקה תיאורית של הסיפור הדרשני 1
	מבנה הספר 4
	הגדרת הסיפור הדרשני 6
	מקומו של הסיפור הדרשני ברב־מערכת הספרותית 14
	רטוריקה ובדין בעת העתיקה 18
	סיכום 27
29	פרק ראשון: סיפורת ופרשנות
	הסיפור הדרשני כפרשנות 30
	הפן הפרשני: מדוע לשכתב את הסיפור המקראי 44
	סיכום 58
60	פרק שני: הפן הסיפורי: איך נוצר העולם המיוצג
	התורם הראשון: הפסוק הנדרש והקשרו המידי 61
	התורם השני: ההקשר הקנוני 68
	התורם השלישי: צופני תרבות חז"ל ומאגריה 87
	סיכום 99
102	פרק שלישי: ניתוח מבני ודגמי תרבות
	תבניות תמטיות 103
	הניתוח הסינטגמטי 106
	אנתרופולוגיה ספרותית 127
	הניתוח הפרדיגמטי 133
	סיכום 148
150	פרק רביעי: מספר – סיפור – סיפר
	משתתפי הסיטואציה הסיפורית וסוגי מספרים 151
	המספר ומצב הסיפר בסיפור הדרשני 155
	נוכחות סמויה של המספר 163
	נוכחות המספר באמצעות פסוקים 167

	שילוב מבע המספר ונקודת התצפית של הדמות	172
	סיכום	191
192	פרק חמישי: הסיפור וקריאתו: קריאה דיאלוגית	
	דו-עלילתיות וקריאה דיאלוגית	194
	העלאת הקורא	199
	העלאת הדמויות	214
	הסיפור הדרשני והמשכה של העלילה המקראית	217
	הכשלת הקורא	223
	הקורא המומחז	227
230	הדינמיקה של הרצף: מסעו של אברהם לארץ כנען	
	סיכום	238
239	פרק שישי: התפתחותו והתקבלותו של הסיפור הדרשני	
	ויקרא רבה והסיפור הדרשני המורחב	240
	הסיפור הדרשני בתלמוד הבבלי	257
	הקובץ והסוגיה	278
	סיכום	306
308	דברי סיכום	
	המקרא המשוכתב בספרות בית שני	309
	ספרות בית המדרש	311
	לקראת המדרש המאוחר	315
319	רשימת הקיצורים	
320	רשימת המקורות	
323	הקיצורים הביבליוגרפיים	
334	מפתח המקורות	
343	מפתח החוקרים	
349	מפתח העניינים והאישים	